

Kredo - 20

İNAM AMAL YOLUNDA

Sevindik Nəşiboğlu

Bu, "Kredo" qəzetidir!

1999-cu ilin oktyabrın 12-si. Artıq Əli Rza Xələflinin yaradıcılığında yeni və ən parlaq dövr, jurnalistika dövrü başlayır. O, jurnalistikaya təzə başlamırdı, təzədən başlayırdı. Başqa redaksiyada işləmirdi. Fəxredici olan da budur. Çünki, "Kredo"suna çatmışdı və "Kredo"suna yaxşı başlamışdı. Əli Rza Xələflinin 1999-cu ilin oktyabr ayında 2 ad günü var idi. 1 oktyabr və 12 oktyabr. 1 oktyabr özünün, 12 oktyabr "Kredo"sunun, Amalının ad günü idi. Bəli, "Kredo" dünyaya gəlmişdi 1999-cu ildə, jurnalistika dünyasına.

Bu, "Kredo" qəzetidir. "kredo" dünyaya gələndə, Əli Rza Xələflinin ilk cümləsi bu olmuşdu. Bu sözdən sonra "Kredo" 20 illik əbədi və ədəbi yol keçdi. Yolda çətinliklər oldu, lakin, yorulmadı "Kredo". Həftəlik 16 səhifə. Bunun özü böyük enerjiden xəbər verir. Bəlkə də, "Xudafərin" qəzetində Əli Rza Xələfli bundan daha enerjili idi, ya deyildi, bilmirəm, lakin, fəxr hissi, qürur hissi ona qüvvət verirdi. Qüvvət elmdədir, o da ədəbi və əbədi yolun alimidir. Qüvvət ona enerji verir. Enerji ilham verir. İlhamı mələk vəhyə verir və dünyaya təzədən gəlir hər həftə, "Kredo".

Nəyə görə?

Çünki, bu "Kredo" qəzetidir. Bu qəzet tanınmalıdır, özü də tanıtmalıdır həm özünü, həm redaktorunu, həm yolunu, həm maarifçiliyi, ədəbiyyatı və jurnalistikanı. Bu qəzet tanınmaq istəyir və elə tanınıb da. Dediym kimi, "Kredo" bütün günü çalışdı.

Nəyə görə?

Çünki, Azərbaycan jurnalistikasını Azərbaycana tanımaq üçün. "Kredo"nun var olduğunu hamının bilməsi üçün.

Son zamanlar mən bəzi qəzetlər oxuyuram. İdmana aid, siyasətə aid, ədəbi yola aid, qarışıq xəbərlərə aid. Mağıl idman bir az oxunur. Siyasət bir az oxunur. Lakin, elə bil ədəbi yola maraq elə də çox deyil. Çoxu oxunur. Çoxu da yazılır. Çoxu yaza bilər, lakin, yaxşı yazmaq ayrı şeydir. Qarışıq xəbərlərin olduğu qəzetlər isə lap çox oxunur, çünki, orada kiminsə şəxsi həyatından bəhs edirlər. Bəyəm, Zərdabi camaatın şəxsi həyatına görəmi "Əkinçi" qəzetini min bir əziyyətlə çıxardı? "Əkinçi"də maqazin vardı mı? Yox.

Lakin, işin yaxşı tərəfinə baxın. İşin yaxşı tərəfi odur ki, "Kredo" bunlardan sınırmır, incimirdi, oxunaqlı ədəbi mövzular seçir, yeni oxucu ordusu toplamağa çalışır və bacarır da. "Kredo" qəzetini bir sinifə (öz sinifimə) belə yaya bildimsə, nə xoş mənə.

Düzdür, mən "Kredo" qəzetində yazıldığım və yazdığım sayların nüsxələrindən bir neçəsini 24 nəfərlik sinif yoldaşıma verdim. İndi 24 nəfərlik sinif yoldaşlarımdan ələndə "Kredo" qəzeti var.

"Kredo" bəzən başqa xəbərlər də yayımlayıb. Yəni, təkcə, ədəbi yolla çalışmır "Kredo". "Kredo"nun 23 may 2000-ci il tarixli 30-cu sayının 7-ci səhifəsi bütün idman xəbərləridir. Məsələn, "Şəmkirin uğuru

təsadüfi deyil", "Rolan Qarros turniri başlayır", "Türkiyədə mövsüm bitdi", "Qalatasaray mübahisəyə səbəb olub", "Batistuta Romaya keçir", "Dinamo dağılır, Torpedo isə çempiondur" kimi idman xəbərləri də yer almışdır.

"Kredo" qəzetinin 11 may 2000-ci il tarixli 28-ci sayından 2002-ci ilə qədərki saylarında Hüseynbala Mirələmovun 10 hissəlik "Həqiqət" publisistik məqalələri yer almışdır. Həqiqət publisistik məqalələri Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin haqqında yazılmışdır. Özü də hər sayda "Kredo" qəzetinin adı qırmızı hərflə yazılır, onun altında isə 1-ci Həqiqət publisistik məqalələri yer alır.

Mən Əli Rza Xələfliyə yazdığım məqələmdə Xələflinin Həkim Qəni ilə əlaqəsindən, ona yazdığı şeirdən də bəhs etmişdim. İndi ondan yenə bəhs edirəm. Həkim Qəni mövzusu bu qəzetdə də aydınlanıb.

8 fevral 2000-ci il sayılı nömrənin 4 və 5-ci səhifəsində şair haqqında böyük müsahibə yer alıb. Müsahib isə Əli Rza Xələfli idi. 5-ci səhifədə bir şeir də verilib, onun bir bəndini yazıram:

Bu müsahibədə Həkim Qəninin əsl adının Hüseynov Qəni olduğunu öyrəndim. Həkim Qəni meyxanaçılıqdan əlavə, bir az tərcüməçilik də edib. O, Füzulinin qəzəllərini rus dilinə tərcümə edib. Dörd beyt verilib ki, bunu rusçaya tərcümə edən Həkim Qəni olub.

Azərbaycanca:

Rusca:

Azərbaycanca:

Rusca:

Qeyd edim ki, Vahidin doktoru bu sayın dərc olunduğundan 8 il sonra, 10 iyun 2008-ci ildə 90 yaşında vəfat edib.

"Kredo" qəzetində bəzi musiqilər də yer almışdır. Musiqilərin əksərinin bəstəkarı Rəşid Şəfəqdir.

Bilirsiniz, bu qəzetdə təkcə mənəm şeir yazan uşaq olduğumu öyrənmədim və bunun da paxıllığını çəkmədim. Bəlkə də, o, indi 25-i haqlayıb, lakin, uşaq yaşında yazdığına görə bunu yazmalıyam. Binəqədi qəsəbəsi 179 sayılı məktəbin 2-ci sinif şagirdi Arzu Əsədzadənin 10 noyabr 2001-ci il sayında 4 şeiri dərc olunub. Şeirlər qısa olsa da maraqlıdır.

Qəzetdə Rəhmətlik Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin Prezidentliyi vaxtı sərəncamları da dərc olunub.

Əli Rza Xələflinin bir xasiyyəti var. Mən bu xasiyyəti yüksək dəyərləndirirəm.

Kitab çap etmək istəyərkən onu əvvəlcə, hissə-hissə "Kredo"da dərc edir. Sonra isə məqalə olur kitab. Bunu elə Xələfli özü də yazıb. Özünün kitabı olan "Söz və qan"ın hissələrində və ön sözündə yazılıb ki, bu kitabın adı əslində "Şairin qardaşı oğlu" olmalı imiş. Hissə-hissə bu adla "Kredo"da dərc olunan məqalələrin kitab olması qərarına gəlinəndə Xələfli onun adını dəyişdirir və "Şairin qardaşı oğlu" olur "Söz və qan".

Məni düşündürən "Aylanayın" sözünə bir də rast gəldim. 1 yanvar 2000-ci ildə rəngli dərc olunmuş sayda şair Şahmar Əkbərzadənin böyük qırğız yazıçısı Çingiz Aytmatovun 70 illik yubileyindəki çıxışı da dərc olunub. Yəqin ki, Şahmar Əkbərzadənin Manas və Çingizistan barədə fikirləri elə bu çıxışdan doğub. Burada qırğız ədəbiyyatının Çingiz Aytmatovdan yox, Manasdan başladığı fikrini irəli sürüb. Bu doğulan fikirdən də Əli Rza Xələflinin "Bir bayatı çağırıdım" kitabından bayatı doğulub:

Çıxışda bir gülüş oyandıran söz də var: Görünür, Dünya ədəbiyyatının qan dövrünü təzələmək üçün bir zootexnikə ehtiyac var imiş, özü də qırğız zootexnikinə!

Mənim bu çıxışdan seçdiyim sözlər bunlardır: Sənə Batır Manasın dilincə min-min "Aylanayın" düşür. Lakin, Batır Manasın qoruduğu bu müqəddəs torpağı və səni yer üzündə Çingizcə tanıdan və şöhrətləndirən ikinci bir övladını tanıyıram. Elə buna görə də doğma Qırğızistanımıza Çingizistan deməyə mənəvi haqqımız var.

Çıxış Şahmar Əkbərzadənin qırğızca şeiri ilə bitir:

Təhlükənin böyüyünün qarında olduğunu kim bilsin... Bəşər Əsədin prezident olacağını yazan qəzetlərdən biri də "Kredo" idi. Əsədin nə edəcəyi bilinmirdi, lakin, təkcə referendumun onun xeyrinə olacağı bilinirdi. Və oldu da... Sayın dərc olunduğu vaxtdan, 29 iyundan 18 gün sonra, 17 iyul 2000-ci ildə Bəşər Əsəd Suriyanın prezidenti oldu və hələ də əzazilliyini etməkdədir.

Çox maraqlıdır ki, Əli Rza Xələflinin "Bir bayatı çağırıdım" kitabında Şahmar Əkbərzadəyə yazdığı bayatılar çap olunmazdan 13 il əvvəl, 1 sentyabr 2000-ci ildə yazılıb və o da 1 yanvar 2001-ci ildə "Kredo"da, "Şahmara ağılar" adı ilə dərc edilib. Deməli, kitabın hissələrini dərc etmək ənənəsi elə bu saydan başlayıb. Mənə bir şey də maraqlıdır ki, nəyə görə ağı 13 il sonra çap edilib?

Qəzetdə mənim marağımı çəkən məqalə Anarın "Azərbaycançılıq haqqında düşüncələr" məqaləsi oldu. Nəyə görə marağımı çəkdi? Çünki, bu məqaləni yazan məşhur yazıçı, filmləri ilə bütün postsovetdə tanınan yazıçı Anar idi. Bu da "Kredo"nun hələ birinci ilindən daha da tanındığını göstərir.

Məqalə 1999-cu ilin, millenniumun qurtaracağındakəbrında yazılıb və "Kredo"da 11 may 2000-ci ildən 25 may 2000-ci ilə qədər dərc olunub. Məqalə ilk dəfə dərc olunarkən Anarın razılığı ilə şairə Bahar Bərdəlinin təqdim etdiyi də yazılmışdır. Məqalə oxunaqlı dildə yazılıb. Çoxdur, amma cəlbədidir.

Məqalədə xronologiya da var. ermənilərin Azərbaycançılıq adının məhv edilməsi üçün ələndən gələn etdiyin xronologiyası.

Yəni, uzun sözün qıtası, məqalənin bir çox hissəsi ermənilərin təcavüzündən bəhs edir.

Əli Rza Xələfli dediyim kimi, "Kredo" qəzetində özünün çoxlu şeirlərini dərc edib. Bəlkə də, kitabdan oxunan şeir və ya yazılar elə ən birinci "Kredo"dən oxunub. 15 iyun 2000-ci ildə dərc olunan bir sayın 4 və 5-ci səhifələri Əli Rza Xələflinin şeirləri "Poeziya yarpaqları" sərlövəsi ilə dolmuşdur. Həmin şeirlər 1999-2000-ci illərdə yazılıb. Bəlkə də, bu şeirlər işıq üzünə görə ya yox, onu bilirəm ki, Əli Rza Xələflinin kitabları "Kredo" sərhədindən keçdikdən sonra kitab olur.

Şahmar Əkbərzadənin dünyadan köçməmişdən 7 ay əvvəl, 18 yanvar 2000-ci ildə "Kredo"da onun dünyaya şöhrətli futbolçu Peleyə yazdığı şeir də dərc olunub.

Düşdü krallıqdan, Peleliyindən,

Ancaq sübut etdi-kim dana bilər,

İnsan bir ömürdə ayağıyla da,

Dünyada dahilik qazana bilər.

Şeir isə 2000-ci ildə dərc edilməsinə baxmayaraq, 1974-cü ildə Şahmar Əkbərzadə tərəfindən yazılıb. Artıq yavaş-yavaş eramızdan əvvəl xətti ilə getməyə başlayıram. 2000-ci ildən 2001-ci ilə getmək əvəzinə, artıq 1999-cu ilə yönəlirəm. Çünki, "Kredo"nun ilk saylarını məqaləmin sonunda yazmağı vacib bildim. Lakin, elə bilməyin ki, "Kredo"nun 1-ci sayından danışıb məqaləni bitirəcəm, hələ bir neçə material da var yazmalı.

Mən Əzizə Cəfərzadənin "Kredo"sundan da danışmaq istərdim. "Kredo"nun ilk saylarında məqalələri dərc olunan əvəzsiz tarixçi yazarımız Əzizə Cəfərzadənin "Kredo"sundan...

İNAM AMAL YOLUNDA

(Əvvəli 3-cü səhifədə)

Əzizə Cəfərzadə “Kredo”dakı fəaliyyətinə “Kredo”nun 3-cü sayından, 2 noyabr 1999-cu ildən başlayıb. Bu məqalə deyil, müsahibədir. Sahib Çələbi Abdullayevin müsahib olduğu bir müsahibə. Müsahibə dərc olan zaman onu bir məktubla da dərc ediblər. Bu məktubu Əzizə Cəfərzadə “Kredo” qəzetinə yazıb. Hələ təzə dərc olunduğu zaman ona dəstək olan ilk şəxslərdən biri olub.

“Hörmətli redaksiya heyəti! Nəşrinə başladığımız “Kredo” qəzetinin birinci nömrəsi təsadüfən əlimizə keçdi. Oxudum. Materiallarınız maraqlı, rəngarəngdir. Sizi təbrik edirəm, arzu edirəm ki, qəzetinizin ömrü uzun olsun, oxucu sarıdan, maddi imkanlar sarıdan korluq çəkməyəsini! Uğurlar diləyirəm! Əzizə Cəfərzadə, Bakı, 22.10.1999”. Əvəzsiz tarixçi-yazarımız Əzizə Cəfərzadə bəs niyə bu qəzeti oxuya bildi, niyə bu qəzeti bəyənlə bildi? Çünki, bu qəzetdə estetik-etik dəyərlər var, mənəvi dəyərlər var, tariximiz var. Əzizə Cəfərzadə bunu hələ ilk saydan oxumuşdu. Deməli, “Kredo” həmişə uğurla başlayır saylarına. Elə bayaq adını çəkdiyim bu dəyərlərə görə.

Hələ müsahibə bitmir, yaddaş karvanı bitmir, “Kredo”nun 4-cü sayında, 9 noyabr 1999-cu ildə davam edir, dərc edilir. Bu hissədə Əzizə Cəfərzadənin “Bacı bayatıları” adlı bayatıları da verilib.

Əzizim adı qardaş,
Ağzımın dadı qardaş,
Məndən üz çevirsən də,
Tutmam yadı qardaş.
Əzizə Cəfərzadə,

Belədir ki, Əzizə Cəfərzadə özü üçün yazmırdı, gələcək üçün, maarif üçün yazırdı. Onun əməli yazdıqlarından ibarət deyildi. Məsələn, “Bakı-1501”-in müəllifinin evində Şah İsmayıl Xətəinin portretinin olması buna sübut ola bilər.

Qeyd edirəm ki, Əzizə Cəfərzadə ilə müsahibə 3 hissəlidir, müsahibə 1999-cu ilin oktyabr-noyabr aylarında, Bakı şəhərində Binəqədidə aparılmışdır.

Əzizə Cəfərzadənin 1999-cu il fəaliyyəti bununla bitmir. 1999-cu ilin sonunda, dəqiq desək, 21 dekabr 1999-cu ildə dərc olunan 10-cu sayda onun “Allah Sənə bir də Qərənfil yazmağı nəsib etməsin” başlıqlı qısa təbrik yer almışdır. Bu təbrik böyük şairimiz Məmməd Aslanın 60 illik yubileyi münasibətilə dərc olunub. Təbrik 21 dekabr 1999-cu ildə yazılıb.

Adətən, çox vaxt kitabların təqdimatı olur. Mən belə görüb eşitmişəm. Lakin, “Kredo” öz doğulmağını təqdimat məراسi-

mi ilə qeyd etdi. Əslində, “Kredo” özü kitab deyilmi?. Elə qarşımda duran da “Kredo”nun ilk 100 sayının kitablaşmış halıdır.

Mən Əli Rza Xələflinin mə-nə verdiyi, rəhmətlik Abbas Hacıyevin Əli Rza Xələfliyə yazmış olduğu “Sənətin işığında” kitabında mən bir şəkil gördüm. Bu şəkil 1999-cu ilin oktyabrında, “Kredo”nun təqdimatında çəkilmişdi. Mən bu şəkili gördükdən sonra “Kredo”nun təqdimatı ilə maraqlandım. Qəzetin 2-ci, 26 oktyabr 1999-cu il tarixli sayında Yusif Dirilinin “Kredo”nun təqdimat mərasimi keçirilib” adlı məqaləsi dərc edilmişdi. Şəkillərdən də görünür ki, hamının “Kredo”ya marağı var. Məşhur və gözəl səslə xanəndəməz Cənəli Əkbərovun şəkili də gözümdən yayınmadı. Maraqlıdır ki, bu təqdimat gününə Cənəli Əkbərovun ailə həyatının 40 illiyi də təsadüf etdi. Bəziləri mərasimə gələnlərdən yazır, Yusif Dirili isə həm gələnləri, həm də gəlməyənləri yazır. Mərasimi ətraflı təsvir edir Yusif Dirili. O, bu təqdimat mərasiminə “Doğuluş” adını verir. Orada bir sual var ki, “Kredo” elmə mövzu verəcək?” “Kredo” özü elm yolu ilə gedir, özü də məktəbdir, yeni-yeni publisistlər yetişdirir. “Kredo” elmə mövzu verir, elmdən danışır, publisistikadan danışır, hətta ingilis və rus dillərində də yazır.

“Kredo”nun 2-ci sayı baş redaktor Əli Rza Xələflinin sevinci ilə başlayır. “İlk sayın sevincini yaşadım” başlıqlı yazını oxudum. Çox maraqlı idi, oxunaqlı dildə yazılmışdı. “Kredo” XXI əsrin gözənləndiyi və günlərin barmaq ilə sayıldığı bir vaxtda doğulmuşdu. Nağıl olmasa da, 40-cı qapının, Qarabağ qapısının açılacağı anı ümidlə gözənləndiyi vaxtda. Qarabağ həsrətinə təskinlik yalnız belə ola bilərdi. “Kredo”nun doğulmasıyla.

O vaxt baş redaktor demişkən, çox az redaksiya heyəti var idi. Lakin, indi o qədər tanınmışlar var ki... Hətta, Əli Rza Xələfli mənə də redaksiya heyətinin üzvü olmaq təklifi etdi. Mən də qəbul etdim, böyük şərəf bildim bu qəzetin redaksiya heyətinin üzvü olmağı.

Qəzetin ilk sayı çap olunan kimi bir qonaq gəldi. Bu qonaq Əli Rza Xələfliyə sadəcə dildə yazmasını xahiş etdi.

Əli Rza Xələfli sadəcə yazsa idi, özü də bəsit şair olardı. Bir önəmli hadisə olsaydı, onu kim sadəcə dildə, 3-5 cümlə ilə yazardı? Əli Rza Xələfli üçün hər şey önəmlidir: “İlk sayın təqdimat mərasimində çıxış edən ziyalıların qənaəti ilə bizim məqsədimiz üst-üstə düşdü”.

Artıq məqalənin sonudur. Yəni, az qalır. Mən 1-ci saydan danışmalıyam. Lakin,

bundan qabaq bir suala cavab verəcəyəm: Mən bu materialları haradan tapdım?

Bildiyiniz kimi, “Kredo”da ilk dəfə məqaləm çıxdıqdan sonra mən Azərbaycan nəşriyyatına, “Kredo”nun “evinə” gəldim. Burada Əli Rza Xələflinin o qədər kitabı var idi ki... “Kredo”nun o qədər sayları var idi ki... Mən qəzetin yeni sayını götürdüm və nömrəyə baxdım. 950-960-cı sayları idi. Gözlərimə inanmadım. “Kredo” 1000-ci sayına yaxınlaşırdı. Əli Rza Xələflinin 950 saylıq və 43 kitablıq zəhmətini gördüm. Onun etdiklərini çoxları edə bilməzdi. Mən özümü onun yerinə qoydum. O vaxtdan baş redaktorun zəhmətini daha yaxşı anladım. Mən bu qədər əziyyətlə qatlaşa bilməzdim. Bu da xüsusi enerjidir. Aramızda belə bir dialoq oldu:

“- Deməli, 20 ildir “Kredo” dərc edilir”.

“- Bəli, 1000-ci sayımız yaxınlaşır”.

“- Mən “Kredo”nun 20 illiyinə geniş bir məqalə yazaram”.

“- Yaxşı, yaz, biz də dərc edərək”.

Əli Rza Xələfli həmin qəzetlərdən və öz kitablarından bir neçəsini mənə hədiyyə etdi. Mən fikirləşdim ki, “Karvan körpüdən keçir” kitabını oxuyacağam və onun haqqında da məqalə yazacağam.

Mənim yay kitabxanamı Əli Rza Xələflinin qəzetləri və kitabları bəzədi. Avqust ayından sentyabrın 8-dək artıq “Kredo” haqqında yazmağa qərar verdim. Mən Əli Rza Xələflinin “Meyar” kitabından istifadə edərək 1 səhifəlik bir məqalə yazdım. Sonra bunların mənə bəs etmədiyini bildim və atamdan xahiş etdim. Dedim ki, Əli Rza müəllim Xələfliyə de ki, Sevincik “Kredo” haqqında yazır, ancaq məlumatlar ona bəs etmir. O, “Kredo” haqqında məqalənin yazılması üçün “Kredo”nun ilk sayını istəyir. Əli Rza Xələfli 15 sentyabrda mənə “Kredo” qəzetinin ilk 100 sayını kitablaşdırılmış halda verdi. Mənə həmin saylar çox maraqlı idi. Mən Əli Rza Xələflinin etimadını daha yaxşı doğrultmaq haqqında düşünürdüm. Bilirdim ki, Onun təkçə mənə yox, gələcəyə inamı var.

Həmin günü mən heç vaxt unutmayacağam. Artıq “Kredo”nun başlanğıcı haqqında çox məlumatım var. Lakin, 1-ci say haqqında yazmayacağam. Bunu yazmağa ən çox baş redaktorun haqqı var.

Sonda mənə də qəzetə və baş redaktora arzularımı diləmək düşür. Mən Əli Rza Xələfliyə başladığı bu çətin və şərəfli yolda uğurlar, sağlam can, bol enerji, “Kredo” qəzetinə isə 100 yaşının, saysız nömrələrinin olmasını, oxucu kütləsinin isə sayının sonsuzluğa qədər çatmasını arzulayıram.

10.10.2019

K

R

E

D